

עין משפט נר מצוה ענ א ב ג ד מיי פי"א מהלכות רוצח הלכה ח סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז: עד ה ו מיי שם פי"ב הלכה ג סמג שם טור י"ד שם: עד ז ח מיי שם פי"א הלכה יד סמג שם טור י"ד שם: עו ט י מיי שם הלכה טו סמג שם טור שם: עז כ מיי פי"א מהל' מאלכות אטורות הל' א סמג לאוין קמת טור ש"ע י"ד ס' קנב ע"א: עה ל מיי פי"ו מהל' אבות ועומאה הי"ט:

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

רבינו חננאל

מכאן ואילך חומצן סופתקא הווא אין בו משום גילוי ולא משום יין נסך ונהרדעי אמרי אפ"י לבתר תלתא יומי חיישינן משום גילוי מ"ט זימנן מיקרי שתי ת"ר^(א) איין תוסם אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו ג' ימים השחלים אין בהם משום גילוי ובני גולה נהגו בהן איסור ולא אמרן אלא דלית בהו חלא וי"ל דהכא ודנדרים חד הוא ודאי לפעמים במקרה טועמם נחש כי ההוא עובדא דהתם ולכן נהגו בהן בני גולה איסור **פ**^(ב): **פי תאנה אין** בו משום גי'וי. והא דאמרינן צפ"ק דחולין (דף ט.) ^(ג) ראה צפור נמקר בתאנה חוששין שמה במקום נקב נקר ואסור שאני התם דאיכא ריעומא דניקורא: **לא** בהמתו ולא בהמת חבירו. אין לדקדק השמא בהמתו אמרת **ז** בהמת חבירו מיצטיל דזו ואכ"ל זו קמני ודך התנא לשנומם יחד: **ומטמא טומאה חמורה בבויר**. אפי' צ"ה דצעו רציעית פרק המזילא יין (שנח דף עז. ושם) גבי נבלות דקא אמר אף כשטמאו צ"ה לא טמאו אלא ברציעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כוית הכא מודו דסגי בזכית דהואיל ונאסר מטעם תקרובת מטמא בזכית כמו וצח: **ומטמא טומאת משקין ברביעי'**. פירוש לטמא אוכלין ומשקין כתורת משקין טמאין שנטמאו בשך שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעור ^(ד) קבול טומאה ברציעית לוג ככל טומאת משקין עכ"ל הקו' משמע מתוך לשונו שאין להתם יינם טומאה אא"כ קבל טומאה ממקום אחר וקשה דמה חדוש הוא זה לשנות כאן טומאה מן השך וכי גרע משאר משקין ומיהא איכא לשנוי **א** דאשמועינן דמשום חומרייהו לא מקצלי טומאה בפחות מרביעית ועוד קשיא דמשמע דבשאר משקין צעינן רציעית לקבל טומאה ואדריצה בשאר משקין לא צעינן רציעית כדאמרינן צפ"ק דפסחים ^(ה): משקה צית מטבחיא דכן לא אמרו אלא ברציעית דחזו להטביל מתחין ולינורות אכל בפחות מרביעית טומאים ואפילו לטמא אחרי' לא צעו רציעית כדמשמע נמי התם (דף יז. ושם) גבי לא נמנעו מלשרוף את הבשר כו' דמוקי לה באיכא משקין צהדי בשר דמטמא בשר מחמת משקין ומסתמא בזהות מים הנשארים על הבשר לאחר הדחה אין בהם רציעית וכן משמע בצרכות פרק אלו דברים (דף גז.) דקאמר שמה יחזרו מים שאחורי הכוס ויטמאו את הידים והתם לא הוו רציעית ואף לטמא כלים שמשקה מטמא כלים דרצנן לא צעי רציעית כדתנן צפ"ג דטהרות (משה ג) גוש של זיתים פי' והוא טמא שפפל לתנור והוסק כבינה מכון טהור פי' התנור טהור ^(ו) משייתתה טיפה ראשונה נתמעט האוכל מכבינה ואין הטיפה יכולה עוד לקבל טומאה מן הגוש דאין אוכל מטמא בפחות מכבינה ומן הגוש לא קבל התנור טומאה דאין הגוש מטמא כלי ומחמת הטיפה שנטמאת עס הגוש אין לטמאות ואפי' למ"ד בפרק כל שעה (פסחים לג.) משקין מצלע בליעי וכשנטמא הגוש נטמא הטיפה דטומאה להיכן הלכה מ"מ כיון שקיבלתה בעודה אוכל שהיתה בלועה בגוש לא חמירא כמשקה לטמא התנור יותר מכבינה טמא פי' התנור טמא דטיפה ראשונה שינתה קבלה טומאה מן הגוש שיש בו כבינה וחזרה וטמאה את התנור אלמא לא צעינן רציעית ונראה לפרש דהך טומאה דתתם יינם גזרו ^(ז) ואף בלא מגע שרץ ולא החמירו לגזור טומאה ברציעית כי הני משקין דפרק דם הגדה (נהד דף נה.) דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב שצאשה ^(ח) מטמאין טומאת משקין ברציעית מדרבנן כדאימא פרק כיסוי הדם (חולין דף פז.) וקראי דמיייתי פרק דם הגדה אסמכתא נינהו וא"ת למה הוצרכו לגזור טומאה על סתם יינם תיפוק ליה משום מגע עובד כוכבי' שגזרו עליהם שיהו כזים לכל דבריהם וי"ל דאינטריך למיסר ^(ח) פחות מכן תשע דליתא הך גזירה כדאמרינן לקמן צפירקין (דף נז. טז. ע"ש) וא"ת הך רציעית דתתם יינם ורציעית דמשקה זכ דפרק דם הגדה אמאי לא חשיב להו צנור פרק ג' מינים (דף נח.) גבי עשר רציעית הן וליכא למימר דלהכי לא חשיב ליה משום דליתנהו אלא דרבנן דקא חשיב נמי פסול גויה דרבנן וי"ל דכל עניני טומאת משקין ברציעית הם ככלל פסול גויה: המפקדי

ל:

השחל"ים אין בהם משום גי'וי. פ"ה קרש"ין בלע"ז טרוף ככלי ושחוק ויין או מים נמונים צו וקשיא דבסוף נדרים (דף סג.) ^(א) דמשמע דיש בהם משום גילוי גבי ההוא נואף הווי תחלי א"ל לא תיכול מינייהו דטעמיניהו חיובא ואין לפרש שחלים דהכא היינו מאכל של גריסין כי ההיא דפ"ב (לקמן סו.) דקאמר וכן היו צלפורי עושין נותנים חומץ לתוך הגריסין וקורין אותו שחלים דהתם אינו קרוי שחלים עוד לאחר נתינת החומץ והכא מיירי קודם נתינת החומץ כדאמרינן ^(ב) ולא אמרן אלא דלית בהו חלא וי"ל דהכא ודנדרים חד הוא ודאי לפעמים במקרה טועמם נחש כי ההוא עובדא דהתם ולכן נהגו בהן בני גולה איסור **פ**^(ב): **פי תאנה אין** בו משום גי'וי. והא דאמרינן צפ"ק דחולין (דף ט.) ^(ג) ראה צפור נמקר בתאנה חוששין שמה במקום נקב נקר ואסור שאני התם דאיכא ריעומא דניקורא: **לא** בהמתו ולא בהמת חבירו. אין לדקדק השמא בהמתו אמרת **ז** בהמת חבירו מיצטיל דזו ואכ"ל זו קמני ודך התנא לשנומם יחד: **ומטמא טומאה חמורה בבויר**. אפי' צ"ה דצעו רציעית פרק המזילא יין (שנח דף עז. ושם) גבי נבלות דקא אמר אף כשטמאו צ"ה לא טמאו אלא ברציעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כוית הכא מודו דסגי בזכית דהואיל ונאסר מטעם תקרובת מטמא בזכית כמו וצח: **ומטמא טומאת משקין ברביעי'**. פירוש לטמא אוכלין ומשקין כתורת משקין טמאין שנטמאו בשך שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעור ^(ד) קבול טומאה ברציעית לוג ככל טומאת משקין עכ"ל הקו' משמע מתוך לשונו שאין להתם יינם טומאה אא"כ קבל טומאה ממקום אחר וקשה דמה חדוש הוא זה לשנות כאן טומאה מן השך וכי גרע משאר משקין ומיהא איכא לשנוי **א** דאשמועינן דמשום חומרייהו לא מקצלי טומאה בפחות מרביעית ועוד קשיא דמשמע דבשאר משקין צעינן רציעית לקבל טומאה ואדריצה בשאר משקין לא צעינן רציעית כדאמרינן צפ"ק דפסחים ^(ה): משקה צית מטבחיא דכן לא אמרו אלא ברציעית דחזו להטביל מתחין ולינורות אכל בפחות מרביעית טומאים ואפילו לטמא אחרי' לא צעו רציעית כדמשמע נמי התם (דף יז. ושם) גבי לא נמנעו מלשרוף את הבשר כו' דמוקי לה באיכא משקין צהדי בשר דמטמא בשר מחמת משקין ומסתמא בזהות מים הנשארים על הבשר לאחר הדחה אין בהם רציעית וכן משמע בצרכות פרק אלו דברים (דף גז.) דקאמר שמה יחזרו מים שאחורי הכוס ויטמאו את הידים והתם לא הוו רציעית ואף לטמא כלים שמשקה מטמא כלים דרבנן לא צעי רציעית כדתנן צפ"ג דטהרות (משה ג) גוש של זיתים פי' והוא טמא שפפל לתנור והוסק כבינה מכון טהור פי' התנור טהור ^(ו) משייתתה טיפה ראשונה נתמעט האוכל מכבינה ואין הטיפה יכולה עוד לקבל טומאה מן הגוש דאין אוכל מטמא בפחות מכבינה ומן הגוש לא קבל התנור טומאה דאין הגוש מטמא כלי ומחמת הטיפה שנטמאת עס הגוש אין לטמאות ואפי' למ"ד בפרק כל שעה (פסחים לג.) משקין מצלע בליעי וכשנטמא הגוש נטמא הטיפה דטומאה להיכן הלכה מ"מ כיון שקיבלתה בעודה אוכל שהיתה בלועה בגוש לא חמירא כמשקה לטמא התנור יותר מכבינה טמא פי' התנור טמא דטיפה ראשונה שינתה קבלה טומאה מן הגוש שיש בו כבינה וחזרה וטמאה את התנור אלמא לא צעינן רציעית ונראה לפרש דהך טומאה דתתם יינם גזרו ^(ז) ואף בלא מגע שרץ ולא החמירו לגזור טומאה ברציעית כי הני משקין דפרק דם הגדה (נהד דף נה.) דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב שצאשה ^(ח) מטמאין טומאת משקין ברציעית מדרבנן כדאימא פרק כיסוי הדם (חולין דף פז.) וקראי דמיייתי פרק דם הגדה אסמכתא נינהו וא"ת למה הוצרכו לגזור טומאה על סתם יינם תיפוק ליה משום מגע עובד כוכבי' שגזרו עליהם שיהו כזים לכל דבריהם וי"ל דאינטריך למיסר ^(ח) פחות מכן תשע דליתא הך גזירה כדאמרינן לקמן צפירקין (דף נז. טז. ע"ש) וא"ת הך רציעית דתתם יינם ורציעית דמשקה זכ דפרק דם הגדה אמאי לא חשיב להו צנור פרק ג' מינים (דף נח.) גבי עשר רציעית הן וליכא למימר דלהכי לא חשיב ליה משום דליתנהו אלא דרבנן דקא חשיב נמי פסול גויה דרבנן וי"ל דכל עניני טומאת משקין ברציעית הם ככלל פסול גויה: המפקדי

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מכאן ואילך. נתקלקל הרבה ואין צו משום גילוי: **יין סוסם**. יין חדש מגימו. עד שהוא מחמין להיות יין קרי ליה **תוסם**: **השחלים**. קרשו"ן טרוף ככלי ושחוק ויין או מים נתונים צו: **חלא**. חומץ: **מיגרי צהו**. החומץ מתגרה ונלחם בזכך של נחשים ואין שותין צו ממנו: **נוסח** **הצנלי**. חזק הוא כחומץ כדמפרש צאלו עוצרין (פסחים דף מז.) דיהבו ציה עיפוש פת ונסיוצי דחלצא מישג"א בלע"ז: **ניקורי**. כמין מקום נשיכת הנחש: **טיף טיף**. כלי שתחת חצית שמקבל יין הנוטף: **טיף להדי טיף טיף**. שמתפטף תדיר והטיפים רודפות זו את זו ותכופות והנחש שומע וזורח: **פי סאנא**. כשחולשין אותה נעשה לה פה קצר בזמקום עוקצה: **שוקע**. לפי שחזק הוא וכבד ושוקע בתוך המשקה לקרקעיתו של כלי: **מפעפע**. צינתיים: **ויסריא**. ארס שלו: **לא ישסא עשירי**. שהארס שוקע למטה וישתהו וימות: **אצנתיא**. מלפפון מלוי"ן בלע"ז וגסה היא וכשפותחין אותה לאכול קלת ועומדת מגולה אוכל נחש ממנה והיא רכה והארס שוקע בה. הלכך שמעינן מרצ ספרא טובא ראשון לא ישתה שמה נחש זקן שמה שם ונף הארס למעלה אמצעיים שמה נחש ציוני היא ומפעפע שמו תשעה לא ישתה עשירי שמה צחור היא: **לא ישפסם**. שמה יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קשרי אצבעותיו וימין שנכנס מעט ונוקב בצשר שזב אין לו רפואה: **ולא ירצן**. להשכיב את האסר ואצק שלא יעלה: **סירטא**. סדק הארס מתעכב שם ואינו נופל מהר ונוקב בצשר: **היינו ס"ק**. דהא פנים יד ורגל יש שם פתחים וסדקים כמו צין אצבע לאצבע וצמוך הכף יש סדקים והאוזן והשפמים: **רומני דאפי**. פומילי"א של פנים אשר אלל העין ואין שם סדק ולאחרים שרי: **צשונאל**. דלא מוסיק ליה ארס דשונאל אכיל ליה לחיובא כדאמרינן צערי פסחים (פסחים דף קיב.): **יין נסך**. שנתמסך לעבודת כוכבים: **טומאה חמורה**. משא ואהל כמת. אימקש מקרובת עבודת כוכבים למתע:

שיש סירטא אסור אין סירטא מותר אחרים היינו תנא קמא איכא בינייהו **גב היד וגב הרגל** ורומני דאפי אמר מר לא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו והתניא אבל משקה לבהמת עצמו כי תניא ההיא לשונרא אי הכי דחבריה גמי דחבריה כחיש ידיה גמי כחיש הדר בריא דחבריה גמי הדר בריא זימנן דבעי לזבונא ומפסיד ליה מיניה א"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' יהודה בן בתירא שלשה יינות הן יין נסך אסור בהנאה ו'מטמא טומאה חמורה בבוית סתם

משקין ומסתמא בזהות מים הנשארים על הבשר לאחר הדחה אין בהם רציעית וכן משמע בצרכות פרק אלו דברים (דף גז.) דקאמר שמה יחזרו מים שאחורי הכוס ויטמאו את הידים והתם לא הוו רציעית ואף לטמא כלים שמשקה מטמא כלים דרבנן לא צעי רציעית כדתנן צפ"ג דטהרות (משה ג) גוש של זיתים פי' והוא טמא שפפל לתנור והוסק כבינה מכון טהור פי' התנור טהור ^(ח) משייתתה טיפה ראשונה נתמעט האוכל מכבינה ואין הטיפה יכולה עוד לקבל טומאה מן הגוש דאין אוכל מטמא בפחות מכבינה ומן הגוש לא קבל התנור טומאה דאין הגוש מטמא כלי ומחמת הטיפה שנטמאת עס הגוש אין לטמאות ואפי' למ"ד בפרק כל שעה (פסחים לג.) משקין מצלע בליעי וכשנטמא הגוש נטמא הטיפה דטומאה להיכן הלכה מ"מ כיון שקיבלתה בעודה אוכל שהיתה בלועה בגוש לא חמירא כמשקה לטמא התנור יותר מכבינה טמא פי' התנור טמא דטיפה ראשונה שינתה קבלה טומאה מן הגוש שיש בו כבינה וחזרה וטמאה את התנור אלמא לא צעינן רציעית ונראה לפרש דהך טומאה דתתם יינם גזרו ^(ז) ואף בלא מגע שרץ ולא החמירו לגזור טומאה ברציעית כי הני משקין דפרק דם הגדה (נהד דף נה.) דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב שצאשה ^(ח) מטמאין טומאת משקין ברציעית מדרבנן כדאימא פרק כיסוי הדם (חולין דף פז.) וקראי דמיייתי פרק דם הגדה אסמכתא נינהו וא"ת למה הוצרכו לגזור טומאה על סתם יינם תיפוק ליה משום מגע עובד כוכבי' שגזרו עליהם שיהו כזים לכל דבריהם וי"ל דאינטריך למיסר ^(ח) פחות מכן תשע דליתא הך גזירה כדאמרינן לקמן צפירקין (דף נז. טז. ע"ש) וא"ת הך רציעית דתתם יינם ורציעית דמשקה זכ דפרק דם הגדה אמאי לא חשיב להו צנור פרק ג' מינים (דף נח.) גבי עשר רציעית הן וליכא למימר דלהכי לא חשיב ליה משום דליתנהו אלא דרבנן דקא חשיב נמי פסול גויה דרבנן וי"ל דכל עניני טומאת משקין ברציעית הם ככלל פסול גויה: המפקדי

מסורת הש"ם

(א) רש"א יומי אין צו משום יין נסך משום גילוי חיישינן. (ב) סנהדרין ע. [תענית ז' תוספ' מרומות פי"ו הי"ט]. (ג) [פסחים לט: ד.] [גרי ריי"ף מיטפטטן] (ס) ז"ל טיף טיף. רש"א. (ו) שבת עז: (ז) [שנתנחלה. יעבי"ד]. (ח) צ"ק קטו: [תוספ' מרומות פי"ו הי"ז]. (ט) [לקמן לג: י.] [ועי"ע תוספות שבת קי. ד"ה ולמיא.] (ז) לא כלי:

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

תורה אור השלם
1. שְׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דְלוּתִי וְלִי יְרוּשָׁתִי;
תהלים קטו ו

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

הגהות הב"ח

(א) תו"ס ד"ה השחלים וכו' דבסוף נדרים משמע לגיל אמות ד' נמחק: (ב) בא"ד ולא אמרן אלא. ג"צ עיין בפרק שמונה שלשים דף קי מ"ש המוס' בד"ה ולמיא: (ג) ד"ה פה וכו' ראה צפור. ג"צ נראה דהיא דלדא צפור דוקא בניקור שהלימה שבה מוססא אכל פי מלחא נמקום עוקצה הלימה שבה מגולה הלכך אין צו משום גילוי: (ד) ד"ה ומטמא וכו' ושעיר לקבל טומאה ברציעית: (ה) בא"ד טהור דמשיצתה: (ו) בא"ד גזרו אף בל"ל אמות ו' נמחק: (ז) בא"ד וחלב שאלה דמטמאין: (ח) בא"ד למיסר בעובד כוכבים פחות מכן תשע:

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תו"ס ד"ה ומטמא טומאת משקין ברציעית וכו' דאשמועינן דמשום חומרייהו וכו'. ג"צ עיין פי' היר"ש במכשירין פי"ו משנה ז' ס':

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

לעזי רש"י

קרישו"ן. שחלים. מישג"א. מר-בבינה. נסיוב החלב. מלוי"ן. אבטיח. פומיל"א [פומיל"ש]. עצמות הלחיים.]

סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:

מוסף רש"י

יין תוסם. שהוא נוטף בגרין מחמת שהוא מחמין (סנהדרין עב.) או: רוחם (תענית ז.). לא ישפסם. שלא יעבור עליהם אדם יחף ויכנס ארס של נחש כרגלי ע"י מכת כדור וימות (ב"ק קטו:). לא בהמתו. משום סכנת נפשות. שמה ישמטנה אחרי כן (שם).

^[1] נראה דחסר כאן וי"ל מקום שיש בו סירטא אסור אין סירטא מותר ואיכא ציטין נכ דכ וכו'.